

правил вживання займенників у прозових творах. Це пояснюється емоційністю, експресивністю та емпатичним забарвленням у поезії, коли автори намагаються таким чином передати власні емоції й для цього порушують певні граматичні канони й норми, що й спостерігається на практиці. У фольклорних творах було виявлено порушення граматичних правил вживання займенників. Це використання гендерних займенникових форм *he/she* стосовно неістот, явищ природи, рослин та тварин, що є некоректним з точки зору класичної граматики, де використовується займенникова форма *it* для позначення вище згаданих понять. Це пояснюється прагненням уособити неживі предмети, тварин та рослин, які перебирають на себе соціальні ролі людей.

Список використаних джерел:

1. English Fairy Tales [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.ereading.club/bookreader.php/102770/Jacobs_English_Fairy_Tales.html – Назва з екрану.

2. English Poetry / Famous English Poems [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.poetrysoup.com/famous_poems/english_poetry.aspx – Назва з екрану.

Савчук А.Я.

аспірант,

*Львівський національний університет
імені Івана Франка*

СТРУКТУРА АРГУМЕНТАЦІЇ В НАУКОВО-КРИТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ДЕВІДА ЛОДЖА

У знаменитій «Риториці» Аристотель висловлює думку про те, що «виступ має дві частини, адже необхідно назвати предмет, про який йде мова, і довести його <...> Перша з цих двох частин є викладом, друга – способом переконання, так якщо б хто-небудь розділив її на частини, то перша виступила б завданням, а друга – його рішенням» [1, с. 99]. Слідом за Аристотелем, в структурі аргументації традиційно виділяють дві складові: тезу – висловлювання, що підлягає захисту, і аргументи, що

підтримують тезу. Прийнято вважати, що саме ці компоненти творять логічну основу аргументації.

Теза визначається як висунуте пропонентом судження, яке він обґрунтовує в процесі аргументації, це головний структурний елемент аргументації [3, с. 134]. Вербальними показниками тези вважаються сполучники *for, because, since, so, hence, after all, therefore*, словосполучення *in short, in other words* [2, с. 46]. Теза аргументації може бути експлікована фразою: «Точка зору, яку я буду відстоювати в цій статті, полягає в наступному» [2, с. 45].

Схематично аргументація може бути представлена у вигляді піраміди, вершину якої утворює головна теза, що спирається на другорядні тези. Другорядні тези слугують аргументами на підтримку головної тези, опираючись, в свою чергу, на власні аргументи. Поділ тез на головні і другорядні враховує їх ієрархію.

У своїй праці «Аргументація» (2002) голландський вчений Ф. Х. Ван Емерен разом з колегами Р. Гроотендорстом та А.Ф. Хенкеманс надають структурну класифікацію аргументації, у котрій виділяють просту, складну та множинну аргументацію. Найпростіша аргументація складається тільки з одного єдиного аргументу, але структура аргументації також може бути набагато складнішим утворенням [5, с. 63]. «У найпростішому випадку достатньо однієї окремої аргументації: в цьому випадку аргументація складається з одного імпліцитного посилення. В інших випадках протагоніст може висунути цілу комбінацію окремих аргументів» [2, с. 72] Множинна аргументація може поділятися на дві або більше окремих аргументації, що представляють собою альтернативні типи захисту однієї і тієї ж точки зору. Ф. Х. ван Емерен наводить приклад множинної аргументації: «Доставка пошти в Голландії далека від досконалості. Не можна бути впевненим, чи лист буде доставлено на наступний день, чи буде його доставлено за вірною адресою і чи буде його доставлено вранці» [2, с. 72]. У прикладі виділяються три незалежні аргументації: 1) пересилання листа іноді займає більше одного дня; 2) листи не завжди доставляються за вірною адресою; 3) доставка листів не завжди здійснюється рано вранці.

Множинна аргументація використовується для більш ефективного обґрунтування точки зору, де висунення ряду аргументів підсилює захист. Створюється враження, що мовець усвідомлює всі можливі

заперечення з приводу висунутої точки зору. Вербальні покажчики множинної аргументації можуть бути виражені сполучниками (because, and, or) та словами і словосполученнями (by the way, moreover, incidentally, тощо).

В есе «Beginning» Девід Лодж висуває тезу про те, що існує безліч прийомів, якими автор може послуговуватись, щоб розпочати свій роман («*There are, of course, many ways of beginning the novel*» [6, с. 5]). Для доведення своєї точки зору та обґрунтування твердження автор вдається до множинної аргументації, використовуючи при цьому анафоричну побудову речень: (1) Роман може починатися описом частин ландшафту або пейзажу, який має бути основним місцем дії історії («*A novel may begin with a set-piece description of a landscape or townscape that is to be the primary setting of the story...*» [6, с. 5]); (2) Роман може розпочатися посеред розмови («*A novel may begin in the middle of conversation, like...*» [6, с. 5]); (3) Романіст може починати свій роман з філософської рефлексії («*A novelist may begin with philosophical reflection*» [6, с. 6]). За допомогою сукупності незалежних аргументів автор ефективніше доводить висунуту тезу. Важливою ознакою аргументації в науково-критичних монографіях Девіда Лоджа є безлічі прикладів, цитат та відсилань на художні твори та наукові праці, що підсилюють думку автора.

В межах складної аргументації прийнято виділяти сурядну аргументацію та підрядну аргументацію [4, с. 23]. Сурядна аргументація складається з окремих аргументів, що творять переконливу аргументацію тільки в сукупності, що становить її головну відмінність від множинної аргументації, де «кожен з наведених аргументів може функціонувати як незалежний захист» [2, с. 77]. Ф. Х. ван Емерен наводить приклад сурядної аргументації: «Доставка пошти в Голландії працює чудово. Можете бути впевнені, що лист буде доставлено на наступний день після відправки, що його буде відправлено за правильною адресою, і що його доставлять вранці» [2, с. 77]. Три аргументи, представлені в сукупності, підтримують тезу про те, що пошта в Голландії працює чудово. «Якщо хоч одна з аргументацій виявиться помилковою, то вся сурядна аргументація руйнується» [2 с. 77].

У своєму есе «Beginning» Девід Лодж задумується над питанням, коли власне розпочинається роман, порівнюючи його з межею, що

відділяє реальний світ, в якому ми живемо, від уявного світу, створеного романістом. Водночас, Девід Лодж вдається до використання метафори, називаючи початок роману свого роду бистрінню (*threshold*), котра повинна підхопити та втягнути нас в цей світ («*It should therefore, as phrase goes, «draw us in»*») [6, с. 5]. Автор висуває тезу, що відповідь на це питання є зовсім нелегким завданням («*This is not an easy task.*») [6, с. 5]. Для обґрунтування тези він наводить ряд аргументів: (1) Ми ще не знайомі з тоном автора, діапазоном використовуваної ним лексики, синтаксичних особливостей («*We are not yet familiar with the author's tone of voice, range of vocabulary, syntactic habits.*»); (2) Спочатку, ми читаємо книгу повільно та нерішуче («*We read a book slowly and hesitantly, at first.*») (3) Ми змушені увібрати багато нової інформації («*We have a lot of new information to absorb and remember...»*») [6, с. 5].

Підрядна аргументація здійснюється шляхом послідовних етапів висунення аргументів. Перша окрема аргументація співвідноситься безпосередньо з точкою зору, друга – з першою аргументацією, яка, в свою чергу служить точкою зору» [2, с. 72, 77]. Пропонент вдається до підрядної аргументації, вважаючи, що якась окрема аргументація буде зараз прийнята і сама потребує захисту.

В есе «*The Title*» тезою можна вважати перше речення: «*THE TITLE of a novel is part of the text – the first part of it, in fact, that we encounter – and therefore has considerable power to attract and condition the reader's attention*» [6, с. 193], де автор наголошує на могутній силі заголовку твору, який одразу ж привертає увагу читача. Логічною послідовністю викладу, яку прийнято називати логічними прийомами аргументації автор наводить ряд аргументів, спрямованих на захист своєї тези. Починаючи з найперших зразків англійських романів: 1) «*The titles of the earliest English novels were invariably the names of the central characters, Moll Flanders, Tom Jones, Clarissa. Fiction was modelling itself on, and sometimes disguising itself as, biography and autobiography*»; автор прослідковує тенденції у зміні заголовків впродовж історії літератури: 2) «*Later novelists realized that titles could indicate a theme (Sense and Sensibility), suggest an intriguing mystery (The Woman in White), or promise a certain kind of setting and atmosphere (Wuthering Heights)*»; 3) «*At some point in the nineteenth century they began to hitch their stories to resonant literary quotations (Far From the Madding Crowd), a practice that persists throughout the twentieth (Where Angels Fear To Tread, A Handful of Dust,*

For Whom the Bell Tolls), though it is now perhaps regarded as a little corny»; 4) «*The great modernists were drawn to symbolic or metaphorical titles – Heart of Darkness, Ulysses, The Rainbow – while more recent novelists often favour whimsical, riddling, off-beat titles, like The Catcher in the Rye, A History of the World in 10V2 Chapters, For Black Girls Who Consider Suicide When The Rainbow Is Not Enuf*» [6, с. 194]. Описуючи тенденції щодо вибору заголовків впродовж століть, Лодж в логічний спосіб нанизує кожний аргумент, що в сукупності творять цілісність для підтримки тези.

В ході дослідження було виявлено, що у науково-критичних монографіях Девіда Лоджа найчастіше зустрічаються множинна та складна аргументація. Особливе зацікавлення становлять способи наведення аргументів та їх лінгвальна репрезентація, адже окрім традиційних індикаторів логічної аргументації були виявлені й риторичні засоби, що вважаються перспективними для майбутніх досліджень.

Список використаних джерел:

1. Аристотель. Поэтика. Риторика. – Санкт-Петербург: Изд-во «Азбука», 2000. – 348 с.
2. Еемерен Ф. Х. Аргументация, коммуникация и ошибки. – СПб.: Васильевский остров, 1992. – 207 с.
3. Кунафин М. С. Теория и практика аргументации. – Уфа: РИО БашГУ, 2004. – 160 с.
4. Frans H. van Eemeren, Bart Garssen, Bart Verheij, Erik C. W. Krabbe, A. Francisca Snoeck Henkemans. Handbook of Argumentation Theory. – Springer Verlag, 2014. – 988 p.
5. Frans H. van Eemeren, Rob Grootendorst, A. Francisca Henkemans. Argumentation: Analysis, Evaluation, Presentation. – Routledge, 2002 – 216 p.
6. Lodge D. The Art of Fiction. – Penguin Books, 1992.